

АГРОСВІТ

№ 9 травень 2024

Науково-практичний журнал

ISSN 2306-6792

9 772306 679204

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Васильєва Наталя Костянтинівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри інформаційних систем і технологій, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА:

Вініченко Ігор Іванович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР: Кучеренко Г. Б.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Андрющенко Катерина Анатоліївна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки та підприємництва, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Безус Роман Миколайович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Василенко Леся Олексіївна, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри технологій захисту навколишнього середовища та охорона праці, Київський національний університет будівництва і архітектури, академік академії будівництва України

Гончаренко Оксана Володимирівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Гробоук Оксана Миколаївна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Добровальська Олена Володимирівна, доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Кадирус Ірина Григорівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Каткова Наталя Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри обліку і економічного аналізу, Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова

Качула Світлана Валентинівна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Козловський Сергій Володимирович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва, корпоративної та просторової економіки, Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

Крючко Леся Станіславівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Кураташвілі Альфред Анзорович (Тбілісі, Грузія), доктор економічних, філософських і юридичних наук, професор в галузі суспільних наук, професор Грузинського технічного університету в області Публічного права (Факультет Права і Міжнародних відносин), науковий керівник Інституту Бізнесу і Права факультетів Права і Міжнародних відносин і Бізнестехнологій ГТУ, завідувач відділом економічної теорії Інституту економіки імені П. Гугушвілі Тбіліського державного університету імені Іване Джавахішвілі

Курбацька Лариса Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Лозинський Дмитро Леонідович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, Державний університет «Житомирська політехніка»

Павлова Галина Євгенівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Пантелєєва Наталя Миколаївна, доктор економічних наук, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи, Черкаський навчально-науковий інститут Державного вищого навчального закладу «Університет банківської справи»

Самойленко Алла Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту та туристичного бізнесу, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Сєгада Сергій Андрійович, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри маркетингу та бізнес-аналітики, Донецький національний університет імені Василя Стуса

Трусова Наталя Вікторівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Таврійського державного агротехнологічного університету, Таврійський державний агротехнологічний університет

Федоренко Станіслав Валентинович, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри технологій захисту навколишнього середовища та охорона праці, Київський національний університет будівництва і архітектури, академік академії будівництва України

Фролова Тетяна Олександрівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних фінансів, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Халатур Світлана Миколаївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Череп Олександр Григорович, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки, Запорізький національний університет

Чирва Ольга Григорівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Шабатура Тетяна Сергіївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства, Одеський державний аграрний університет

Журнал засновано у січні 2001 року. Виходить 2 рази на місяць.

№ 9 травень 2024 р.

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»).

Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019 р.

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

ІНДЕКСАЦІЯ ВИДАННЯ В НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ:

- Index Copernicus (IC);
- SIS;
- Google Scholar.

Свідоцтво КВ № 23728-13568ПР від 27.12.2018 року
ISSN 2306-6792

Передплатний індекс: 21847

Адреса редакції:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Поштова адреса:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Телефон: (044) 458-10-73

(050) 382-06-63

E-mail: economy_2008@ukr.net

www.nayka.com.ua

www.agrosvit.info

Засновники:

Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
ТОВ "ДКС Центр"

Видавець:

ТОВ "ДКС Центр"

Передрукування дозволяється лише за згодою редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

За зміст та достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Рекомендовано до друку Вченою Радою 07.05.24 р.

Підписано до друку 07.05.24 р.

Формат 60x84 1/8, Ум. друк. арк. 17.5

Наклад — 1000 прим.

Папір крейдований, друк офсетний.

Замовлення №0705/1.

Віддруковано у ТОВ «ДКС Центр»

м. Київ, пров. Куренівський, 17

Тел. (044) 537-14-34

У НОМЕРІ:

Федірець О. В., Мартин О. М., Завада О. П.

Стратегічне управління розвитком агропродовольчої сфери в контексті диджиталізації та модернізації системи логістики 4

Павлова Г. Є., Атамас О. П.

Управління інноваційною та інвестиційною діяльністю підприємств для підвищення їх конкурентоспроможності 13

Міщук Є. В., Пасічник Н. В.

Інтеграція економічного аналізу господарської діяльності та маркетингу в управлінні ефективністю фірми 19

Шамборовський Г. О.

Сучасний стан та перспективи зовнішньої торгівлі України 28

Рибчук А. В., Процишин О. Р., Зінкевич В. І., Лапчук Я. С., Паласевич М. Б.

Інтелектуальна власність як інструмент інноваційних перетворень у національній економіці 36

Мармуль А. О., Перчук О. В., Пеньковський С. В.

Соціально-економічна сутність праці й заробітної плати працівників та їх відображення в обліку сучасних аграрних підприємств 42

Мазур Г. Ф., Ельхаддад А. А.

Парадигма забезпечення продовольчої безпеки на основі підвищення потенціалу аграрного сектору 49

Ільчук М. М., Томашевська О. А., Іванов Є. О., Водніцький М. В., Марчук В. І.

Розвиток підприємницької діяльності в аграрному секторі економіки України 57

Глуценко О. В., Швайко М. А., Дячек О. Ю., Бабаєв В. Ю., Громов С. О.

Діджиталізація оподаткування: можливості та загрози на міжнародному рівні 64

Скопенко Н. С., Северина І. В., Вознюк М. А.

Теоретичні підходи до визначення категорії "розвиток підприємства" 71

Баган Н. В., Заяц О. В., Зеленський Б. О.

Методичні підходи до безпекової оцінки ефективності управління ресурсами інноваційно активних підприємств в контексті диджиталізації та розвитку соціального маркетингу 79

Кундицький О. О., Гаца Р. А., Топоровський Я. П.

Психологічні основи протидії маніпуляції та небажаному психологічному впливу 85

Лезіна А. В.

Вдосконалення бізнес-процесів електроенергетичного підприємства з метою забезпечення його економічної безпеки 89

Мартинюк М. П., Дивнич О. Д.

Організаційно-економічне забезпечення інноваційної системи управління земельно-ресурсним потенціалом аграрних підприємств 96

Калініченко Д. Ю.

Екологічні інновації у відтворювальному процесі: сутнісно-змістовна характеристика, виклики воєнного часу та повоєнного відновлення 103

Семененко Ю. С.

Роль Інтернету речей в ефективності діяльності агропідприємства 110

Тибінка Г. І., Губиш О. О., Новічевський Р. А.

Способи підвищення особистої ефективності 118

Власюк С. А., Гуртовенко А. І., Тиховський М. І.

Особливості фінансового забезпечення аграрного виробництва в сучасних умовах 122

Кравченко О. О., Постіва М. В.

Традиційні та сучасні підходи в оцінюванні персоналу 128

УДК 330.341.1

Н. В. Баган,

доктор філософії з економіки, старший викладач кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3846-7207>

О. В. Заяц,

к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту, Національний транспортний університет, м. Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6574-4516>

Б. О. Зеленський,

аспірант, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-5424-4881>

DOI: 10.32702/2306-6792.2024.9.79

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО БЕЗПЕКОВОЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ ІННОВАЦІЙНО АКТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО МАРКЕТИНГУ

N. Bahan,

PhD in Economics, Senior Lecturer of I. Markina Department of Management, Poltava State Agrarian University, Poltava, Ukraine

O. Zaiats,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor Department of Management, National Transport University, Kyiv, Ukraine

B. Zelenskyi,

PhD student, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

METHODICAL APPROACHES TO THE SAFETY ASSESSMENT OF RESOURCE MANAGEMENT EFFICIENCY OF INNOVATIVELY ACTIVE ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION AND THE DEVELOPMENT OF SOCIAL MARKETING

В статті розглянуто методичні підходи до безпекової оцінки ефективності управління ресурсами інноваційно активних підприємств в контексті диджиталізації та розвитку соціального маркетингу. Вивчення методичних підходів до безпекової оцінки ефективності управління ресурсами інноваційно активних підприємств в контексті диджиталізації та розвитку соціального маркетингу є актуальним з кількох причин: зростання ролі інновацій у сучасній економіці, вплив диджиталізації на управління ресурсами, розвиток соціального маркетингу, зростання ризиків, пов'язаних з інноваційною діяльністю, забезпечення стійкого розвитку інноваційно активних підприємств. Дане дослідження може допомогти підприємствам: підвищити ефективність використання своїх ресурсів; знизити ризики, пов'язані з інноваційною діяльністю; забезпечити стійкий розвиток; збільшити свої шанси на успіх на сучасному ринку. Отже, ефективність використання фінансових ресурсів найчастіше розраховують за допомогою коефіцієнта фінансування або заборгованості, фінансової стійкості, коефіцієнта автономії, коефіцієнта фінансової залежності, коефіцієнта маневреності власних коштів, коефіцієнта співвідношення власних та залучених коштів і коефіцієнту фінансового левериджу. Це пояснюється тим, що такі коефіцієнти найбільш повноцінно та інформативно характеризують використання фінансових ресурсів, їх структуру і вже потім, під час аналізу таких коефіцієнтів, аналітики роблять висновки щодо оптимізації структури капіталу. Зрозуміло, що дослідження ефективності використання земельних ресурсів у аграрних підприємствах — складний та довготривалий процес. Запропоновано методичний підхід до оцінки ефективності використання ресурсів аграрних підприємств, котрий за допомогою показників використання матеріальних, нематеріальних, фінансових, трудових, земельних, інформаційних та часових ресурсів дозволить здійснювати

ти оцінку економічної та екологічної ефективності використання ресурсів аграрних підприємств. Оцінка соціальної ефективності використання ресурсів буде проведена шляхом анкетування працівників аграрних підприємств за бальним методом. Цей метод передбачає вираження кожного компонента трудового потенціалу людини чи його характеристики через відповідні кількісні значення, що знаходяться в певних межах.

Methodical approaches to the safety assessment of resource management efficiency of innovatively active enterprises in the context of digitalization and development of social marketing are considered in the article. The study of methodological approaches to the safety assessment of resource management efficiency of innovative enterprises in the context of digitalization and the development of social marketing is relevant for several reasons: the growing role of innovation in the modern economy, the impact of digitalization on resource management, the development of social marketing, the growth of risks associated with innovation activities, ensuring the sustainable development of innovatively active enterprises. This research can help enterprises: increase the efficiency of using their resources; reduce the risks associated with innovative activities; ensure sustainable development; increase your chances of success in today's market. Therefore, the efficiency of the use of financial resources is most often calculated using the financing or debt ratio, financial stability, autonomy ratio, financial dependence ratio, leverage ratio of own funds, ratio of own and borrowed funds, and financial leverage ratio. This is explained by the fact that such coefficients most comprehensively and informatively characterize the use of financial resources, their structure, and only later, during the analysis of such coefficients, analysts draw conclusions regarding the optimization of the capital structure. It is clear that the study of the effectiveness of the use of land resources in agricultural enterprises is a complex and long-term process. A methodical approach to the assessment of the efficiency of the use of resources of agrarian enterprises is proposed, which, with the help of indicators of the use of material, non-material, financial, labor, land, information and time resources, will allow to evaluate the economic and environmental efficiency of the use of resources of agrarian enterprises. Assessment of the social efficiency of resource use will be carried out by means of a survey of employees of agricultural enterprises using the point method. This method involves the expression of each component of a person's labor potential or its characteristics through the corresponding quantitative values that are within certain limits.

Ключові слова: методичні підходи, безпека, оцінка ефективності, управління ресурсами, інноваційно активні підприємства, диджиталізація, розвиток, соціальний маркетинг.

Key words: methodical approaches, security, performance evaluation, resource management, innovatively active enterprises, digitalization, development, social marketing.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Вивчення методичних підходів до безпекової оцінки ефективності управління ресурсами інноваційно активних підприємств в контексті диджиталізації та розвитку соціального маркетингу є актуальним з кількох причин: зростання ролі інновацій у сучасній економіці, вплив диджиталізації на управління ресурсами, розвиток соціального маркетингу, зростання ризиків, пов'язаних з інноваційною діяльністю, забезпечення стійкого розвитку інноваційно активних підприємств.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

У практиці господарювання вітчизняних підприємств набула широкого застосування

система показників ефективності використання ресурсів, яка певною мірою відмінна від тієї, що використовується в більшості розвинутих країн світу. Це призводить до суперечностей в оцінках ресурсного потенціалу аграрних підприємств, у зв'язку з чим виникає потреба всебічного наукового обґрунтування взаємозалежності різних видів ефективності використання ресурсів аграрних підприємств шляхом дослідження сукупності різноманітних показників [9, с. 126].

Економічна теорія визначає три види ефективності:

технічну — здатність підприємства виробити якомога більше продукції з даних ресурсів; ефективність розміщення ресурсів — показує здатність підприємства поєднати ресурси так, щоб вартість виробництва одиниці продукції була мінімальною;

економічну ефективність — поєднує в собі два попередні види і визначається як добуток технічної ефективності і ефективності розміщення ресурсів [2].

Аналізуючи результативність господарювання слід враховувати не лише економічний, а

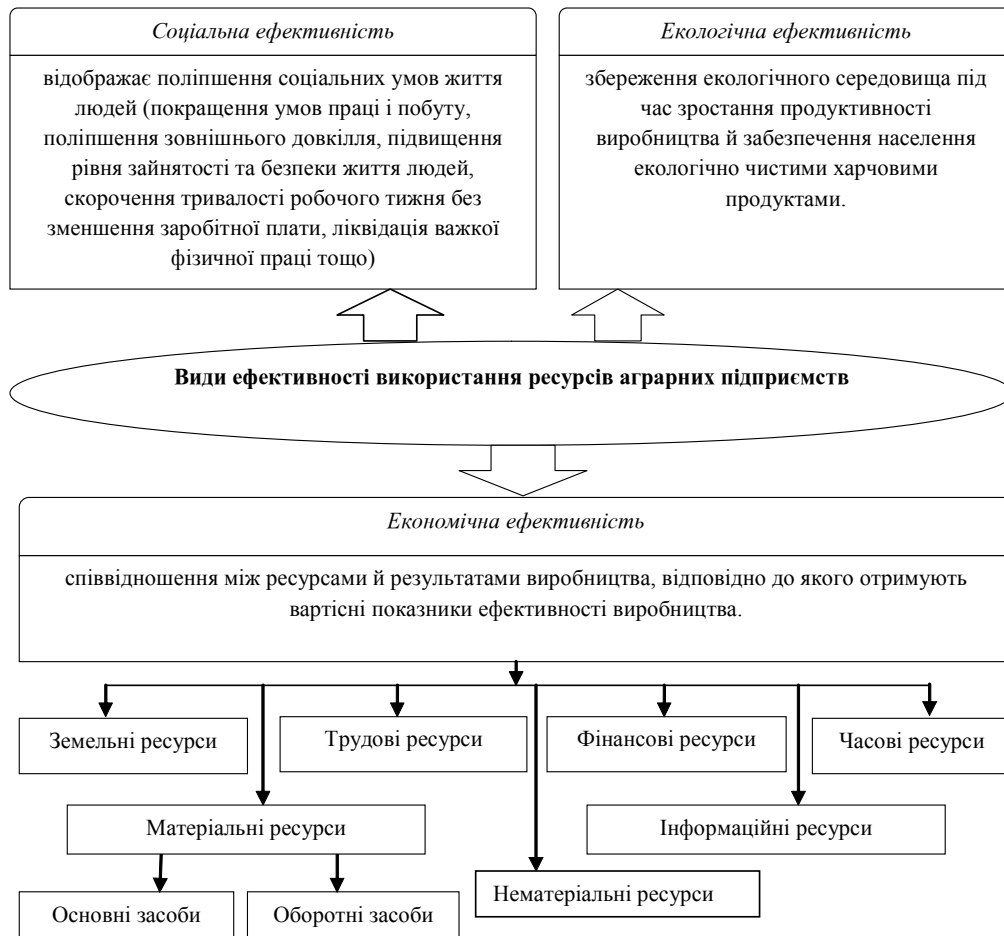

Рис. 1. Види ефективності використання ресурсів аграрних підприємств

Джерело: авторська розробка.

й соціальний та екологічний аспекти ефективності [2]. При оцінці економічної ефективності використання ресурсів аграрних підприємств необхідно правильно визначати систему взаємозв'язаних показників, які повинні найбільш об'єктивно відображувати її рівень. З цією метою широко використовуються як натуральні, так і вартісні показники.

Соціальна ефективність є похідною від економічної. За інших однакових умов вона буде тим вищою, чим вищого рівня економічної ефективності буде досягнуто. Для оцінки соціальної ефективності використовують показники рівня життя працівників підприємства [9].

В умовах обмеженості ресурсів постає питання їх раціонального використання шляхом впровадження ресурсозберігаючих заходів, тож виникає необхідність в дослідженні екологічної ефективності використання ресурсів аграрних підприємств, що характеризується станом навколишнього природного середовища [5]. Дані факти актуалізують дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Формулювання цілей статті (постановка завдання) — дослідити методичні підходи до безпекової оцінки ефективності управління ресурсами інноваційно активних підприємств в контексті диджиталізації та розвитку соціального маркетингу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Розглянемо види ефективності використання ресурсів аграрних підприємств [1] (рис. 1).

Перелік ресурсів аграрного підприємства, котрі визначають його ефективність, не є вичерпним, тобто в конкретних умовах на ефективність діяльності підприємства можуть чинити істотний вплив інші фактори. Але для середньостатистичного аграрного підприємства, яке діє в умовах ринку, урахування зазначених факторів гарантує отримання найбільш адекватної оцінки стану справ у підприємстві.

Таблиця 1. Показники ефективності використання матеріальних ресурсів аграрних підприємств

№ п/п	Показники	Формула	Можливе порогове значення / нормативне значення
1.	Фондоозброєність, тис. грн/особу	$\Phi_{озб} = \frac{оз}{чп}$	Збільшення
2.	Фондоємність, тис. грн	$\Phi_{ем} = \frac{оз}{Q}$	Зменшення
3.	Фондовіддача, тис. грн	$\Phi_{в} = \frac{Q}{оз}$	Збільшення
4.	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	$K_{м} = \frac{озз}{м}$	> 0,3
5.	Коефіцієнт зносу	$K_{з} = \frac{зо}{озк}$	< 0,2 – оптимальний 0,2–0,5 – прийнятний 0,5–0,8 – передкризовий > 0,8 – критичний
6.	Коефіцієнт придатності основних засобів	$K_{п} = 1 - K_{з}$	> 0,8 – оптимальний 0,2–0,5 – прийнятний 0,5–0,8 – передкризовий < 0,2 – критичний рівень
7.	Коефіцієнт оновлення	$K_{онов} = \frac{озвв}{озк}$	> коефіцієнту вибуття
8.	Коефіцієнт вибуття основних засобів	$K_{ввб} = \frac{озввб}{озп}$	> 0,1
9.	Коефіцієнт приросту основних засобів	$K_{прир} = \frac{озвв - озввб}{озп}$	> 0
10.	Коефіцієнт рентабельності основних засобів	$P_{оз} = \frac{пч}{оз}$	Збільшення
11.	Матеріалоемність, тис. грн	$M_{м} = \frac{мв}{Q}$	Зменшення
12.	Матеріаловіддача, тис. грн	$M_{м} = \frac{Q}{мв}$	Збільшення
13.	Коефіцієнт питомої ваги матеріальних витрат в собівартості продукції	$K_{м} = \frac{м}{св}$	Зменшення

Джерело: сформовано на основі [4; 6; 8].

Таблиця 2. Показники ефективності використання нематеріальних ресурсів аграрних підприємств

№ п/п	Показники	Формула	Можливе порогове значення / нормативне значення
1.	Коефіцієнт вибуття нематеріальних активів	$K_{в.а} = \text{НАв} / \text{НАп}$	> 0,1
2.	Коефіцієнт введення в дію нових нематеріальних активів	$K_{вв.а} = \text{НА}_{вд} / \text{НА}_{к}$	Збільшення
3.	Коефіцієнт оновлення нематеріальних активів	$K_{о.а} = (\text{НА}_{вд} - \text{НА}_{в}) / \text{НА}_{к}$	> коефіцієнту вибуття
4.	Швидкість оновлення нематеріальних активів	$C = 1 / K_{в.а} D_{на}$	Зменшення
5.	Коефіцієнт рентабельності нематеріальних активів	$K_{р.а} = \text{ЧП} / \text{НА}_{сер}$	Збільшення
6.	Коефіцієнт віддачі нематеріальних активів	$K_{вв.а} = \text{ОР} / \text{НА}_{сер}$	Збільшення
7.	Коефіцієнт оборотності нематеріальних активів	$K_{об.а} = \text{ВР} / \text{НА}$	Збільшення
8.	Дохідність нематеріальних активів, тис.грн	$D_{на} = \text{ЧП} / \text{НА}$	Збільшення
9.	Коефіцієнт амортизації нематеріальних активів	$K_{а.а} = A_{на} / \text{ПВ}_{на}$	Збільшення

Джерело: сформовано на основі [2; 3; 11].

Отже, дослідивши види ефективності використання ресурсів аграрних підприємств ми виокремили три основні види: економічну, екологічну та соціальну ефективність.

Оцінку економічної ефективності використання ресурсів аграрних підприємств необхідно провести для: матеріальних, нематеріальних, фінансових, земельних, трудових, інформаційних та часових ресурсів, та сформувавши систему показників й визначити критерії для кожного виду досліджуваного ресурсу.

Розглянемо показники ефективності використання матеріальних ресурсів (табл. 1).

Для характеристики ефективності використання матеріальних ресурсів застосовують систему узагальнюючих (прибуток на гривню матеріальних витрат, матеріаловіддача, матеріаломісткість, коефіцієнт співвідношень темпів зростання обсягу виробництва і матеріальних витрат, частка матеріальних витрат у собівартості продукції, коефіцієнт використання матеріалів) та індивідуальних показників [7].

Нині виникла потреба у правильному та ефективному використанні нематеріальних активів. Найефективнішим економічний аналіз використання нематеріальних активів буде лише у тому випадку, якщо він здійснюється на основі достовірних даних про всі нематеріальні об'єкти, що використовує у своїй діяльності підприємство. Важливим є відображення нематеріальних активів у повному обсязі. А сьогодні з цим виникає чимало проблем: недосконалість законодавчої бази щодо регулювання обліку нематеріальних активів та їх проблематична оцінка. Вказані проблеми призводять до того, що балансова вартість підприємств значно відрізняється від реальної. В резуль-

т

таті виникають неточності отриманих даних при проведенні аналізу, що негативно впливає на різні аспекти використання нематеріальних активів [3, с. 6]. Розглянемо показники ефективності використання нематеріальних ресурсів (табл. 2).

Важливим питанням при економічному аналізі використання нематеріальних активів аграрного підприємства є визначення резервів збільшення обсягу виробництва за рахунок залучення даного виду активів. Це можливо здійснити за рахунок комп'ютеризації обліку, що вплине на зменшення потреби в працівниках бухгалтерії, і в свою чергу дасть змогу зекономити на витратах на заробітну плату та взагалі зменшити витрати на виробництво продукції [3, с. 10].

Однією з найважливіших задач діяльності аграрного підприємства є ефективне управління фінансовими ресурсами. Попередньою процедурою для прийняття будь-якого рішення є аналіз, саме тому актуальним питанням постає дослідження методів аналізу фінансових ресурсів, один з напрямків яких є аналіз ефективності використання фінансових ресурсів.

Розглянемо показники ефективності використання фінансових ресурсів (табл. 3).

Отже, ефективність використання фінансових ресурсів найчастіше розраховують за допомогою коефіцієнта фінансування або заборгованості, фінансової стійкості, коефіцієнта автономії (незалежності), коефіцієнта фінансової залежності, коефіцієнта маневреності власних коштів, коефіцієнта співвідношення власних та залучених коштів і коефіцієнту фінансового левериджу [13]. Це пояснюється тим, що такі коефіцієнти найбільш повноцінно та інформативно характеризують використання фінансових ресурсів, їх структуру і вже потім, під час аналізу таких коефіцієнтів, аналітики роблять висновки щодо оптимізації структури капіталу.

Зрозуміло, що дослідження ефективності використання земельних ресурсів у аграрних підприємствах — складний та довготривалий процес.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Запропоновано методичний підхід до оцінки ефективності використання ресурсів аграрних підприємств, котрий за допомогою показ-

Таблиця 3. Показники ефективності використання фінансових ресурсів аграрних підприємств

№ п/п	Показники	Формула	Можливе порогове значення / нормативне значення
1.	Коефіцієнт економічної ефективності використання фінансових ресурсів	$K_{Еф} = \frac{ЧП}{ВМсер}$	> 0
2.	Коефіцієнт покриття	$K_{П} = \frac{ОА}{ПЗ}$	> 1
3.	Коефіцієнт оборотності активів	$K_{ОБ.А.} = \frac{ВР}{В}$	> 0,5
4.	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	$K_{ОБ.О.А.} = \frac{ВР}{ОА}$	Збільшення
5.	Коефіцієнт оборотності необоротних активів	$K_{ОБ.Н.А.} = \frac{ВР}{НА}$	Збільшення
6.	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$K_{ОБ.ДЗ.} = \frac{ВР}{ДЗ}$	Збільшення
7.	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$K_{ОБ.КЗ.} = \frac{Срп}{КЗ}$	~ 4,8
8.	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$K_{ОБ.В.К.} = \frac{ВР}{ВК}$	Збільшення
9.	Коефіцієнт автономії	$K_{АВТ} = \frac{Вк}{А}$	~ 0,5 - 0,6
10.	Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	$K_{К.П.К.} = \frac{ВК}{Вбалансу}$	~ 0,4
11.	Коефіцієнт співвідношення власного і позичкового капіталу	$K_{В.П.} = \frac{ВК}{ПК}$	> 0,5
12.	Коефіцієнт поточної ліквідності	$K_{ПЛ} = \frac{ГК+Фі+ДЗ}{ПЗ}$	> 0,6
13.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{АЛ} = \frac{ГК}{ПЗ}$	> 0,5
14.	Коефіцієнт швидкої ліквідності	$K_{ШЛ} = \frac{ГК+Кр+Аі}{ПЗ}$	> 1
15.	Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	$K_{Заб.В.О.З.} = \frac{ОК}{ОА}$	> 0,1
16.	Маневреність власних оборотних коштів	$M_{В.О.К.} = \frac{ГК}{ОК}$	Збільшення

Джерело: сформовано на основі [2; 10; 12].

ників використання матеріальних, нематеріальних, фінансових, трудових, земельних, інформаційних та часових ресурсів дозволить здійснити оцінку економічної та екологічної ефективності використання ресурсів аграрних підприємств. Оцінка соціальної ефективності використання ресурсів буде проведена шляхом анкетування працівників аграрних підприємств за бальним методом. Цей метод передбачає вираження кожного компонента трудового потенціалу людини чи його характеристики через відповідні кількісні значення, що знаходяться в певних межах. Дані методичні підходи до безпекової оцінки ефективності управління ресурсами інноваційно активних підприємств в контексті диджиталізації та розвитку соціального маркетингу є можливими до впровадження. Дане дослідження може допомогти підприємствам: підвищити ефективність використання своїх ресурсів; знизити ризики, пов'язані з інноваційною діяльністю; забезпечити стійкий

розвиток; збільшити свої шанси на успіх на сучасному ринку.

Література:

1. Баган Н. В. Теоретичні основи ефективності використання ресурсів аграрних підприємств. Вісник Хмельницького національного університету. Серія: "Економічні науки". 2021. № 3. С. 282—287.

2. Баган Н. В. Формування та ефективність використання ресурсів аграрних підприємств. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 "Економіка". Полтавський державний аграрний університет, Полтава, 2021. 275 с.

3. Банасько Т. М. Економічний аналіз використання нематеріальних активів: значення та методика здійснення. Вісник ЖДТУ. 2009. № 4 (50). С. 6—12.

4. Бердар М. М. Фінанси підприємства: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

5. Березіна Л. М., Баган Н. В. Актуальні проблеми використання ресурсів аграрних підприємств. Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки. 2018. № 4. С. 12—21.

6. Большенко С. Ф., Олійник М. В. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни "Економічний аналіз". Северодонецьк: ДДМА, 2005. 87 с.

7. Єлісеєва О. К. Методологічні аспекти оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів. Економіка промисловості. 2006. № 2. С. 211—217.

8. Загірняк М. В., Перерва П. Г., Маслак О. І. Економіка підприємства: магістерський курс. Кременчук: ТОВ "Кременчуцька міська друкарня", 2015. 736 с.

9. Лисенко М. І., Лисенко А. М. Методичні підходи до оцінки ефективності виробництва у сільськогосподарських підприємствах. Наукові праці КНТУ. Серія: Економічні науки. 2009, Вип. 16, Ч. 1. С. 126—131.

10. Петрушенко Т. В. Шляхи вдосконалення та зміцнення фінансової стійкості підприємства. Соціальна економіка. Вип. 50, № 2. 2015. С. 154—161.

11. Рожелюк В., Денчук П. Система показників стану і використання нематеріальних активів. Наукові записки. Вип. 15, 2006. С. 49—51.

12. Суліма Н. М., Степасюк Л. М., Величко О. В. Економіка і фінанси підприємства: підручник. К.: ЦП "КОМПРИНТ", 2015. 465 с.

13. Труш Ю. Л., Лісовська О. В. Напрями підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства. Формування ринкових відносин в Україні. 2016. № 5. С. 70—73.

References:

1. Bagan, N. V. (2021), "Theoretical basis of efficiency of use of resources of agrarian enterprises", Bulletin of the Khmelnytskyi National University. Series: "Economic Sciences", vol. 3, pp. 282—287.

2. Bagan, N. V. (2021), "Formation and efficiency of resource use of agricultural enterprises", Abstract of Ph.D. dissertation, Economy, Poltava, Ukraine.

3. Banasko, T. M. (2009), "Economic analysis of the use of intangible assets: meaning and method of implementation", Bulletin of ZHTU, vol. 4 (50), pp. 6—12.

4. Berdar, M. M. (2010), *Finansy pidpryyemstva* [Enterprise finance], Center of Educational Literature, Kyiv, Ukraine.

5. Berezina, L.M. and Bagan, N.V. (2018), "Actual problems of resource utilization of agricultural enterprises", Herald of Cherkasy University. Series: Economic Sciences, vol. 4, pp. 12—21.

6. Bolshenko, S. F. and Oliynyk, M. V. (2005), *Ekonomichnyy analiz* [Economic analysis], DDMA, Severodonetsk, Ukraine.

7. Eliseeva, O. K. (2006), "Methodological aspects of evaluating the effectiveness of the use of material resources", Economy of industry, vol. 2, pp. 211—217.

8. Zahirnyak, M. V., Pererva, P. G. and Maslak, O. I. (2015), *Ekonomika pidpryyemstva* [Enterprise economics], Kremenchuk City Printing Company LLC, Kremenchuk, Ukraine.

9. Lysenko, M. I. and Lysenko, A. M. (2009), "Methodical approaches to the assessment of production efficiency in agricultural enterprises", Scientific works of KNTU. Series: Economic sciences, vol. 16.1, pp. 126—131.

10. Petrushenko, T. V. (2015), "Ways to improve and strengthen the financial stability of the enterprise", Social economy, vol. 50.2, pp. 154—161.

11. Rozheliuk, V. and Denchuk, P. (2006), "The system of indicators of the condition and use of intangible assets", Proceedings, vol. 15, pp. 49—51.

12. Sulima, N. M., Stepasyuk, L. M. and Velichko, O. V. (2015), *Ekonomika i finansy pidpryyemstva* [Economy and finance of the enterprise], CPU "COMPRINT", Kyiv, Ukraine.

13. Trush, Yu. L. and Lisovska, O. V. (2016), "Directions for increasing the efficiency of the use of the enterprise's resource potential", Formation of market relations in Ukraine, vol. 5, pp. 70—73.

Стаття надійшла до редакції 23.04.2024 р.